

smaalig Betragtning. Nej, sæt en saadan Husmandsfamilie paa en Lod, hvor Manden kan arbejde med sin Kone og sine Børn uden at behøve fremmed Hjælp, saa vil der vokse Karle og Piger op i et godt Hjem, saaledes som det saa ofte er skildret i denne Sal. Det vil blive de bedste Arbejdere, fordi de have været knyttede til Landbruget fra deres Fødsel af, og de ville ogsaa afgive det allerbedste Stof til Arbejdere paa de større Gaarde, og naar de have arbejdet sig frem og samlet en Kapital sammen, overtage de selv et saadant Jordbrug. Men det vilde naturligvis ikke faa nogen Betydning, om man saaledes fremkaldte et Par Hundrede eller nogle Hundrede af den Slags Arbejdere. Nej, de maa skaffes i Tusindvis, og gør man ikke det, kunne de store Proprietærer pakke sammen, saa bliver det maaske dem, der en Gang skulle vandre til Amerika. Der maa skaffes mange Arbejdere paa den Maade, og derfor er det ikke med de smaa Midler, man skal gaa frem, saaledes som den ærede Ordfører talte om, men det er de store Foranstaltninger, vi skulle til. Naar det nu allerede er saaledes, som de omtalte ærede Medlemmer sagde, at Landarbejderne ere saa utilbøjelige til at belære sig med Jord, maa man naturligvis stille dem gunstige Vilkaar; saa maa man, om jeg saa maa sige, lokke for dem. Det nytter ikke at behandle Sagen som en Kreditforeningsdirektør og give lempelige Vilkaar; nej, man maa sætte Præmie for at holde dem ved Jorden eller ved Landet, ellers drage de bort. Loven, saaledes som de Herrer have vedtaget den, er værdiløs. Den opfylder ikke det tilsigtede Øjemed; vi kunne derfor lige saa godt undvære den. De Mænd, der skulle benytte den, kunne hjælpes paa anden Maade. Det er formodentlig Gaardmandssønner, som kunne skaffe sig Kapital hjemmefra, og som ere fornøjede med at faa en saadan Lod hellere end ingenting; de kunne jo ikke alle sammen faa Gaarden. De egentlige Arbejdere gavner Loven ikke. De Herrer kunne være overbeviste om, at det ikke varer længe, før den Organisation kommer ud paa Landet, som i Købstæderne er trængt igennem blandt Arbejderne og udviklet til en høj Grad af Fuldkommenhed, kan jeg sige, og som giver dem en næsten uimodstaaelig Styrke. Det nytter ikke, at man, som jeg ser, at man i disse Dage gør paa Lolland, søger at lave Lock-out og vil formene Landarbejderne at danne Fagforeninger. Med den Slags Midler kommer man ingen Vegne. Naar man ikke har Arbej-

dere, navnlig i Høstens Tid, blive de, der staa for Landbruget, Godsejerne og Proprietæerne, nødte til at bøje sig. Arbejderne skulle nok vide at benytte deres Rettigheder; de ville lade sig organisere, og saa kunne de Herrer faa Strike paa Strike i Høstens Tid, saa faa vi at se, hvem der holder længst ud; det er det, vi skulde undgaa. Det er noget for Socialdemokraterne, og det er det, som de Herrer arbejde hen paa. Vi andre, som ikke ønske disse Kriser, som ikke ønske en Udvikling gennem Striker og Brud, men gerne ville have en ganske lempelig Udvikling og gerne ville være med til at tage Brodden af de ulykkelige Forhold, hvorunder Landbruget her til Lands saa vel som i det meste af Europa lider, ville gerne være med til i Landbrugets og Proprietærernes Interesse at gøre et alvorligt Skridt. De Herrer sige om sig selv: Vi ere velvillige og alvorlige — medens vi andre sige: I ere kortsynede og se ikke Eders egen Interesse; vi byde Eder et Middel, og I ville ikke. Men de Herrer maa betænke, om det ikke her kan gaa som med de berømte sibyllinske Bøger. Første Gang, de bleve falbudte, forlangte man en vis Pris for dem, men den vilde man ikke give. Den anden Gang blev Prisen forhøjet til det dobbelte, og saaledes blev det ved. Hvis Landstingets Flertal fastholder den Form, hvori Lovforslaget nu er kommet, bliver det ikke til noget. Saa gaar Aarhundredet ud, og vi komme ind i det næste, Arbejderforholdene udvikle sig med Striker og Brud, Konkurrencen med de andre Verdensdele bliver stærkere og stærkere, Miseren for Landbruget bliver større og større. Saa komme de Herrer ligesom Tyskerne til Lovgivningsmagten og forlange, at den skal gøre Kraftforanstaltninger for at redde dem, og saa er det muligvis for sent. Lad os begynde med at tage et alvorligt Skridt og søge at skabe en Mængde Smaabrug, som kunne være Arnestedet, om jeg saa maa sige, Avlscentre, for Landarbejdere, lad os gøre det. Saa er der i alt Fald gjort, hvad der for Øjeblikket kan gøres for at afværge denne Ulykke.

Knudsen: Da dette Lovforslag fremkom første Gang nede i det andet Ting, nærrede jeg i alt Fald nogen Forventning om, at der derved vilde blive foretaget Skridt i Retning af at skabe en selvstændig Husmandsstand, en mere selvstændig Husmandsstand ude paa Landet end den, man har for Øjeblikket, en Husmandsstand, som ikke alene vilde være i Stand til at